

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

H. K. H. PRINSESSAN MARGARETA MED SINA BÄGGE SÖNER PRINSARNE GUSTAF ADOLF OCH SIGVARD. EFTER ETT NYTAGET PORTRÄTT AF HOFFOTOGRAF L. LARSSON, STOCKHOLM

I VÅRT YNGSTA furstehem har i dagarna den andre sonen burits till dopet. Vi ha med anledning här af velat pryda vår första sida med en intagande bild af den unga modern med sina två späda furstesöner, af hvilka den yngste, prins Sigvard, sjömansprinsen vill man gärna tänka sig, nu skall upplefva sin första sommar nere vid Öresund, för att stärkas och härdas af Kattegatts salta vindar och söfvas af vågskvalpet mot stranden af det bokomkransade Sofiero.

Svenska nationalförbundet i Chicago.

AXIOMET ATT man icke kan tjäna två herrar tyckes vackla inför exemplet af våra landsmän ute i Amerika. Medan de uppnått att räknas till det stora landets mest *desirable citizens*, och fogat sig fast in i det brokiga kläde af nationer, som bilda det nya landets nya ras, ha de dock hittills förmått på det svenska stycket behålla de svenska färgerna, omiskänneliga och klara.

Lättast är naturligtvis detta häfdande af nationaliteten å de trakter, där de blågula fläckarna på kartan äro störst. En af stödjepunkterna för den svenska sammanhållningen finnes också förlagd i Chicago, där det "Svenska nationalförbundet", grundadt 1894, har sitt säte.

Detta förbund, som ställt som sin uppgift att bispringa hjälpbehövande svenskar, har en fri arbetsbyrå, som årligen förmedlar tusentals platser åt landsmän, samt en understödkassa, som utdelar betydliga belopp åt nödställda. Det säger sig själf, hvilken stor uppgift en sådan institution skall ha att fylla i en stad som Chicago.

Anledningen till att vi i dag omnämna Nationalförbundet är närmast den stora svenska midsommarfest, till hvilken förbundet i år som föregående år sökt samla Chicagos svenskar. Festen, som var anordnad i en stor folkpark utanför Chicago, med ett program, som icke så litet påminner om Skansens folkfester, vann i stämning och betydelse genom det faktum, att Sveriges nye representant i Amerikas förenta stater, envoyén *Herman Lagercrantz* på sin Eriksgata just då hunnit till Chicago och kunde frambära till de samlade skarorna en hälsning från det gamla landet, "från fars och mors grafvar" och från kung Oscar.

På annat ställe i dagens nummer återfinnas såväl ett par interiörer från Nationalförbundets byrå, där vi se dess energiska föreståndarinnan fru *Othelia Myhrman* i arbete bland arbetssökande landsmän, som bilder från den stora folkfesten med nationellt program och från den grandiosa bankett Förbundet samma dag anordnade till ära för envoyén Lagercrantz och hans maka. Vid denna bankett, där ett flertal af Chicagos mest framstående svensk-amerikaner deltog, höll minister Lagercrantz ännu ett med stormande ovationer mottaget tal, hvori han förklarade sig vara stolt öfver det beröm han öfverallt hört om svensk-amerikanerna och lyckönskade svenskarne i Chicago till deras framgångar och det sätt, hvarpå de vunnit dem.

Förloppet af minister Lagercrantz' besök i Chicago vittnar godt såväl om hans förmåga att tillvinna sig våra landsmäns beundran och förtroende, som om deras kärlek till det gamla landet och önskan att i möjligaste mån behålla rapport med detsamma.

MAJS FÖRFATTARINNA.

FRÖKEN MATHILDA ROOS I SITT HEM VID STOCKSUND.
A. BLOMBERG FOTO.

SAMTIDIGT MED att vi i dagens nummer börja införandet af fröken Mathilda Roos' prisbelönta roman "Maj", äro vi, tack vare författarinnans tillmötesgående, i stånd att meddela ett par nytagna bilder från hennes hem Furuliden vid Stocksund.

NÄR DETTA LÄSES, andas "Majs" författarinna efter all sannolikhet Dalarnas starka och blåa luft och hvilar sina ögon vid de mångskiftande bergen kring Siljan. Hela våren och en del af försommaren har hon emellertid tillbringat i sin bostad vid Stocksund. Det var innan hon lämnade denna för att under en sommarvistelse vid Sjurberg i närheten af Rättvik söka återvinna sina efter en lång vinters långa sjukdom nedsatta krafter, jag var i tillfälle att besöka henne för att ge våra läsare en inblick i den miljö, hvori "Maj" skrifvits.

Högt uppe på backkrönet ligger den rödhvita villan, nedanför den sjön och omkring den granskogen. Nedre våningen bebos af författarinnan fru Laura Fitinghoff, den öfre af fröken Roos. Genom fönstren ser man fritt ut öfver trädtopparna, och samma traditionella väg begagnar solen för att komma in till de många blommorna i rummet. I denna miljö af ljus och blommor ha vi nu fröken Roos, och den passar henne, ty hon ger själf ett ljust intryck, mild och enkel och med vänliga och glada ögon.

Man har kommit med tanken att träffa en konvalescent och blir förvånad, ty fröken Roos har en riktigt afundsvärd färg på kinderna och ser spänstig och alls inte sjuk ut, som man kunde vänta. Hon besitter föröfrigt en ungdomlighet i sitt sätt och sinne, som gör, att man har svårt att tro hennes egna ord, att hon snart — närmare bestämdt den 2 augusti — går in i sitt 56:te år.

— Gör mig nu icke till 65, säger hon smäleende och, då jag gör en afvärjande gest, icke till 50 heller! Hvarpå jag svarar, att hvad hon mest riskerar är, att jag gör henne tio år

yngre. Fröken Roos är verkligen ett bevis på, att det icke är den vegetativa dröneren, utan den, som lever ett rikt, intensivt och arbetsamt lif, som håller ungdomen längst kvar.

Jag frågar fröken Roos, hur länge hon haft sitt hem här, och hon svarar:

"Jag har bott här i fyra år och skrifvit tre böcker." Ett svar, oändligt betecknande för en person, hos hvilken författarinstinkterna sitta i blodet så som hos fröken Roos. En sådan person lever egentligen böcker, icke år, kapitel, icke dagar och veckor. Från hennes intressanta själfbekännelse i den kända boken: "När vi började" minnas vi också, hur detta allt uppslukande, litterära intresse redan vid början af hennes skriftställarbana tog henne fången. Tog henne fången på ett sådant sätt, att hon, då längre fram hennes lifssyn ändrades och känslolif nyriktades, ansåg sig böra söka stäffa och tygla det. Hur hon sedan lyckats förlika sina intressen, hur hon ställt sin talang i sin öfvertygelses tjänst, det veta vi alla, som följt hennes författarskap. — Det är för öfrigt, ifall det tillåtes mig att här äfven

beröra denna sida af saken, icke blott en förändrad och fördjupad lifssyn fröken Roos' diktning återspeglar, man kan äfven iakttaga en mycket tydlig och lycklig förändring af den litterära formen. Från de första böckernas opersonliga, färglösa stil och något sväfvande komposition har författarinnan arbetat sig till en egen stil och till insikt om den litterära arkitekturs hemligheter.

— Hvilka böcker, frågar jag vidare, är det fröken Roos skrifvit här ute?

— Det är "Hennes son", "Maj" och "Hvit Ljung". "Maj" skrefs före "Hvit Ljung", fast den nu kommit att publiceras så mycket senare.

— När skrefs den?

— Det var i vintras för ett år sedan. Jag hade äfven då varit svårt sjuk och vågade mig icke på något, som fordrade särskilda studier. När pristäflingen i Idun utlystes, föll det mig in att till denna behandla ett motiv, hvartill vissa förhållanden jag själf iakttagit gifvit uppslaget. Så kom det sig, att jag skref Maj och det på tre månader. Jag har afsett att visa, hur det tar sig ut, när kontrahenter, som vuxit upp i fullkomligt olikartade förhållanden, förenas i äktenskap. Det blir naturligtvis svåra kon-

FRÖKEN MATHILDA ROOS UTANFÖR SIN VILLA VID STOCKSUND. A. BLOMBERG FOTO.

Det finnes många skäl

för alla efterrapningsförsök som

Victoria
kängan

är utsatt för, men

Det finnes intet skäl

för allmänheten att köpa andra än äkta VICTORIA skodon, som försäljas i finare skoaffärer öfverallt, och till populära priser.

“SEGRARNE FRÅN LONDON“. DIRECTOR MUSICES I. HEDENBLAD OMGIFVEN AF O. D.-IST-KÖREN. FOTOGRAFI TAGEN AF CECILIA NELSON, MALMÖ, OMEDELBART EFTER KÖRENS HEMKOMST FRÅN ENGLAND.

flikter. Maj är makarnas lilla flicka, men för öfrigt är det väl ingen mening i, att jag sitter här och berättar boken för er och publiken.

— Hvad arbetar fröken Roos med för närvarande?

— Med min trädgård — fröken Roos ler, då hon märker, att detta icke alldeles är det svar jag väntat. — Jag älskar trädgården, och orkade jag, skulle jag arbeta där från morgon till kväll. Hvarje planta är ett litet lif i ens vård, som man lär sig hålla af. Vet ni, jag har inte mindre än sextio olika arter på min lilla del af området!

Med mera stolthet kunde man icke tala om sextio volymer.

— Men hur går det på detta sätt med det litterära arbetet? är en fråga, som efter denna upplysning ger sig själf.

— Det står stilla. Jag har icke orkat skriva något alls i år. Och inte heller i sommar tänker jag arbeta.

— Men till hösten?

— Det hoppas jag.

— Några bestämda litterära planer?

— Naturligtvis, svarar fröken Roos med ett hemlighetsfullt leende. Så länge man lefver har man väl alltid planer, lifvet ger en dem. Allt hvad man *skall* skriva, det liksom kommer till en. Först den nakna idén, och när man har den, samla sig detaljerna kring den som af sig själfva. Man behöfver aldrig söka.

— Då arbetar ni förmodligen också mycket fort?

— Ja, nej, d. v. s. jag skrifer mina manuskript två gånger. Allra först modellerar jag upp stommen, och sedan kastar jag utan bestämd ordning ner scener och dialoger allt efter som jag får inspiration till. Till slut har jag en så här stor hög — hon mäter till en half aln från bordsskifvan — af manuskriptlappar i alla fasoner, afrifna sidor af bref o. d. —

— Det påminner om Dumas.

— Åja. Och *då* börjar jag skriva.

Vi le förstående mot hvarandra; det är ett slags frimureri, hur många grader som än skilja oss. Ty äfven jag i all min ringhet kan uppskatta hvad detta: “och då börjar jag skriva“ innebär af möda, glädje och smärta.

ELIN WÄGNER.

Studentsångare.

Af Ludvig Nordström.

PRESSEN HAR i dessa dagar burit ryktet om O. D.-s triumfer i England och Danmark landet rundt. Satta i tillfälle att meddela en bild of sän-garna, tagen sedan kören mått af ära och beröm-melse återvändt till fosterjorden, ha vi därför, sans comparaison för öfrigt, låtit den illustrera följande glada och något elaka skiss af en för sin bäska humor redan känd och fruktad ung författare.

FÖRST KOM en lista, och alla familjer, som hade döttrar, antecknade sig för en student. Vi hade också en dotter, men hon var bara fem år, och därför antecknade vi oss inte. Vi hade inte heller mycket rum, men det hade inte heller alla familjerna. Därför fingo deras söner kinesa hos andra, ty vid detta tillfälle behöfdes de inte.

Sedan kommo några studenter med inomskärsbåten på morgonen. De gingo omkring på för-middan i ljusa sommarrockar och voro röda i ansiktet. De hade ätit frukost hos sina vär-dar, och värdarna voro också röda i ansiktet. Vid tvåtiden kommo de ner på konditoriet och drucko vichy eller vermut och sockerdricka och svettades och slogo hvarann på axeln och sa: det är något särskildt med studentsången! Men den hade inte börjat ännu.

När Stockholmsbåten kom, var den flagg-prydd och sköt två skott vid verkstan.

Då blefvo alla gator på en gång tomma. Människorna störtade ur butikerna och ur hemmen ner till kajen, och biträdena trädde ut i dörren och lyssnade neråt kajen, om de skulle höra någon sång.

Men nere vid kajen myllrade folkmassorna, och det var många studentmössor bland hat-tarna. Jag såg, att rådman P. Vald. Häberg hade studentmössa, och då blef jag förvånad, ty jag trodde alltid, att han hade blifvit råd-man ändå. Och många andra med honom voro studenter, så att jag såg, att jag alla dagar hälsade på bildadt folk, och det hade jag inte vetat.

Men landshöfdingen och biskopen voro inte nere och inte heller generalen. Men öfversten

var nere. Han hade inte studentmössa, och det förvånade mig ej.

Alla fruar voro nere och alla fröknar. De hade kommit in till stan på morgonen från landtställena, och fröknarna hade gula skor och hvita klänningar, som voro nytvättade. På bröstet hade de en blomma. Och de talade ifrigt med hvarann och skrattade, men på samma gång sågo de noga på hvarann, och när de vändt hvarann ryggen, logo de hemligt och hviskade till sina mammor. Och mammorna logo och runkade på hufvudet. De hade parasoller och sidenklänningar, och somliga hade binockel. De voro förnämligast.

När båten lade till, sjöngo studenterna, så att besättningskarlarna inte hörde kaptenens order, och på det viset blef landningen fördröjd. Och alla fruntimmerna på kajen viftade med sina näsdukar.

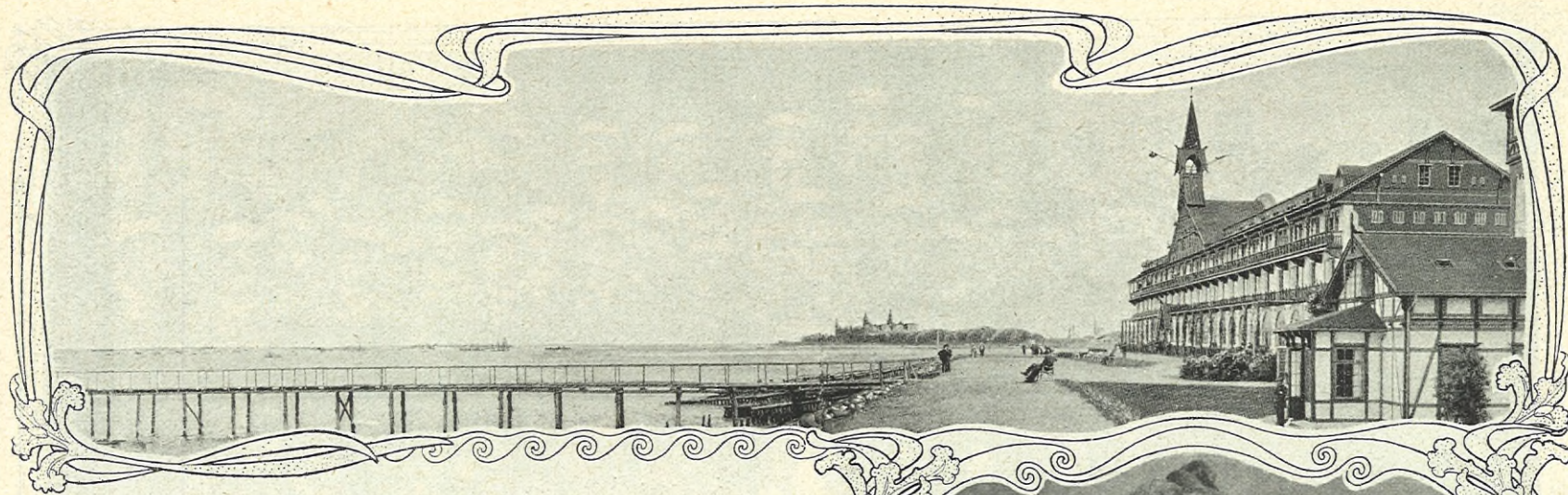
Sedan kommo studenterna i land. Somliga hade pincenez och bonjour och voro teologer, men andra voro renrakade och hade grå som-mardress med blommor i knapphållet och voro jurister. Humanisterna voro bleka, men medicinarna voro de feta.

Sysslomans son stod allra främst på kajen med sina kamrater från inomskärsbåten, och han ropade åt de nykomna. Alla människor sågo på honom och tyckte, att han var en ära för stan, och han var god vän med den för-nämste af landets operasångare, som stod ombord bredvid anförarn. Operasångarn såg ut

*Undertecknad som jag
är Gummens förmodligt,
men dessamma svolens
alla ansevärk på en god
bilig och dryg tält. och
handlör.*

*Ingaborg Lethelius
sty af ditta Hjelpekärl och
Pöjgiffen för kunnat i...*

Lagermans flytande putspomada **BON AMI.**

Marienlyst

Dikt af Daniel Fallström
tillägnad

Fru Emma Thomsen

VÅR VÄRDERADE medarbetare skalden Daniel Fallström, som nyligen gästade det fagra Ramlösa och "sundets pärla" Hälsingborg, aflade där- under äfven ett besök på den danska sidan, där gästfria konstinärvänner hjärtligt mottogo och firade honom. Naturligtvis omsattes stundens stämning i lyrik, och däraf kommer sig att Idun nu kan publicera följande ståtliga dikteykel Marienlyst, som författaren tillägnat den utmärkta unga primadonan vid Kungl. teatern i Köpenhamn fru Emma Thomsen.

FRU · EMMA · THOMSEN

I.

FAST DET VAR mörkt i rummet
jag tände inga ljus —
så tydligt blef förnummet
där nere hafvets brus.

Det var som vid min sida
i sömn en jätte låg,
hans säng var sundet vida,
hans andedrag hvar våg.

Som lampa i gemaket
röd lyste Kronborgs fyr,
och himlen spände taket
till drömmens äfventyr.

Hvem vet om hvad han drömde
i junis blåa natt? —
om hjältar sanden gömde,
om sjunken, stolt fregatt? . . .

Om skeppsbrott lik och bårar? —
ack nej, hans dröm var ljus
som regnbågsglans i tårar
och våldets torn i grus!

II.

För morgonbrisen nu sväller
luftig och snöhytt gardin —
och pilsnabbt ur rymden faller
en svala med glada skrin.

Till fönstret hon fram mig lockar,
jag ut öfver sundet ser,
där segel dyka i flockar
i dyningen upp och ner.

Och vattnet skiftar och glimmar
i purpur, i guld, i blått,
som hade af morgonens timmar
det skynarnas färgglans fått.

En skeppens gata som sträcker
sig ljus mellan tvänne land —
Atlant som Östersjö räcker
i tumlande sjöar hand!

Och fram på den gatan drar världen
i brokiga vimplars prakt —
blott grannarna hvassa svärden
och hålla kring husen vakt.

III.

Mera lik en blåögd franska,
yppigt växt, men smärt och fin,
reste sig vår unga danska —
glaset fylldt af iskylt vin.

Det blef tyst med ens vid bordet,
flaggprydt och violbestrodt,
när elektriskt ut sprang ordet
öfver läpp i vallmorödt.

Mjukt hon visade med handen —
en juvel i kvällsol brann —
ut emot den svenska stranden,
hvars kontur i dimma svann.

"Ser ni denna pärlgrå dimma? —
bilden af vårt samlif just! —
ej af Sverige syns en strimma,
Sverige ser ej Danmarks kust.

"Skilda — liksom sjön från flammen —
och af hvad? Af töcken blott!
Vi, som skapts att lefva samman
och att dela ondt och godt!

"Men — för det mitt glas jag höjer —
morgonbrisen, jag det spår,
blåser dimman bort och röjer
att dock norden än är vår!

"Granens land, det allvarstunga,
bokens hälsa skall på nytt,
och en ungdomskör skall sjunga:
missiron, skuggorna ha flytt!"

Öacker stod hon där i ljuset,
håret smekt af hafvets vind —
solnedgången, böljebruset —
tårar fuktade min kind . . .

Strunt i den som ger sig, pojkar. Så tog han en cigarrlåda och gick sin väg.

Till supé fick jag en potatis och ett par kvarlämnade rädisor och något omelett, en smörgås och en sup. Sedan fick jag ännu en smörgås och en halfva öl. Men då jag ännu inte var mätt och ville hämta mig mera mat, hade man börjat duka af bordet, och det var bara länsagronomen, som ännu serverade sig. Jag vågade inte gå fram, utan tröstade mig med en kopp kaffe på verandan.

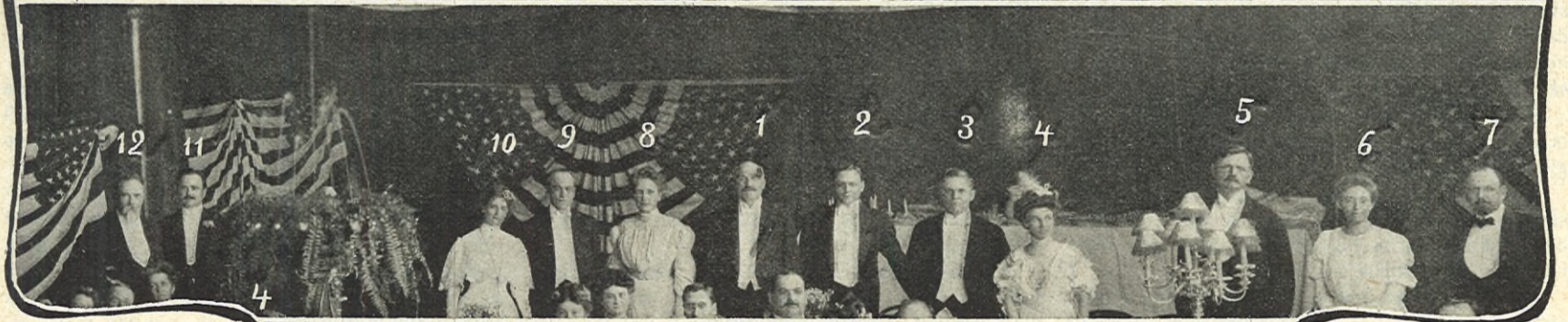
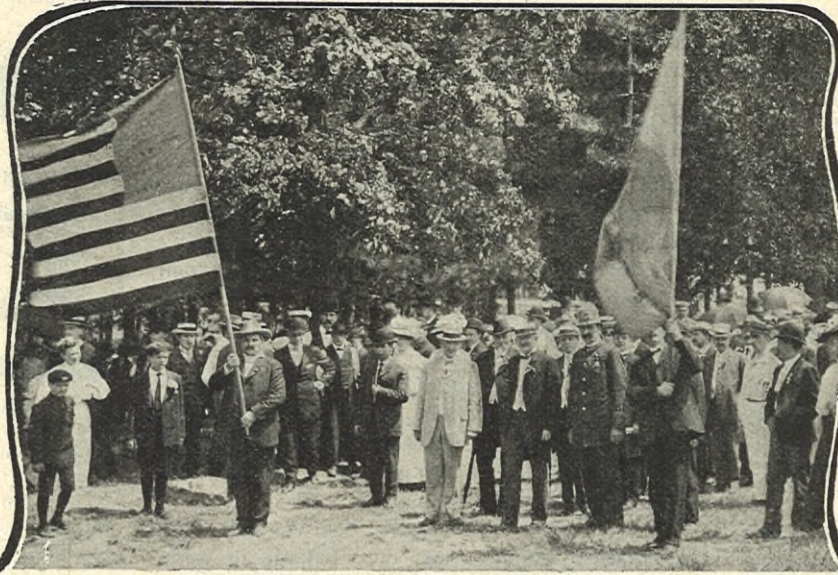
Sedan blef det dans, och studenterna hade nu de unga frökarnas blommor på rockuppslagen.

De dansade, och sedan gingo de till föräldrarna, och föräldrarna sutto rundt salen.

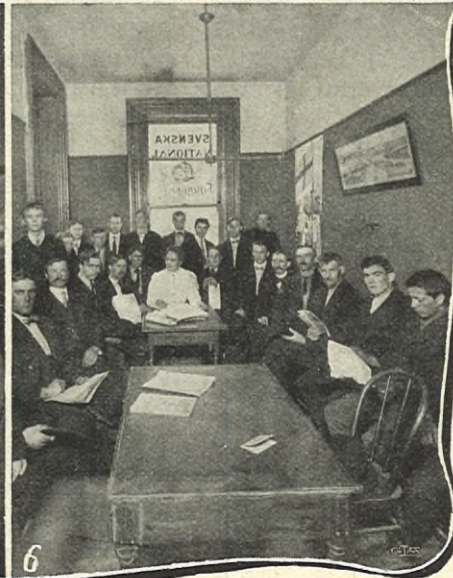
Men till sist började också de gamla att dansa, och sedan gingo gubbarna ut på verandan, ty där fanns det punsch och kaffe och whisky och cigarrer, och där berättade man vågade historier.

Vi förstodo, att vi inte borde dansa, och därför satte vi oss hos gubbarna och rökte cigarr och drucko punsch och skrattade åt historierna.

Och så småningom blefvo alla gubbarna fulla. Somliga logo och smekte glaset. Andra stego upp och slogo sig på knäna och skrat-

1. Festsdeltagarna anlända till Elliot Park med minister Lagercrantz (1) och förbundets ordf. mr Johnson (2) i spetsen. 2. Kring majstången i Elliot Park. 3. Den stora banketten på Auditorium i Chicago för Svenske ministern H. L. F. Lagercrantz med fru. 4. Hedersbordet vid banketten. 1. Minister H. L. F. Lagercrantz. 2. George E. Johnson, Svenska nationalförbundets ordförande. 3. Guvernören af Illinois C. S. Deneen. 4. Fru Lagercrantz. 5. Svenske vicekonsuln John R. Lindgren. 6. Fru John

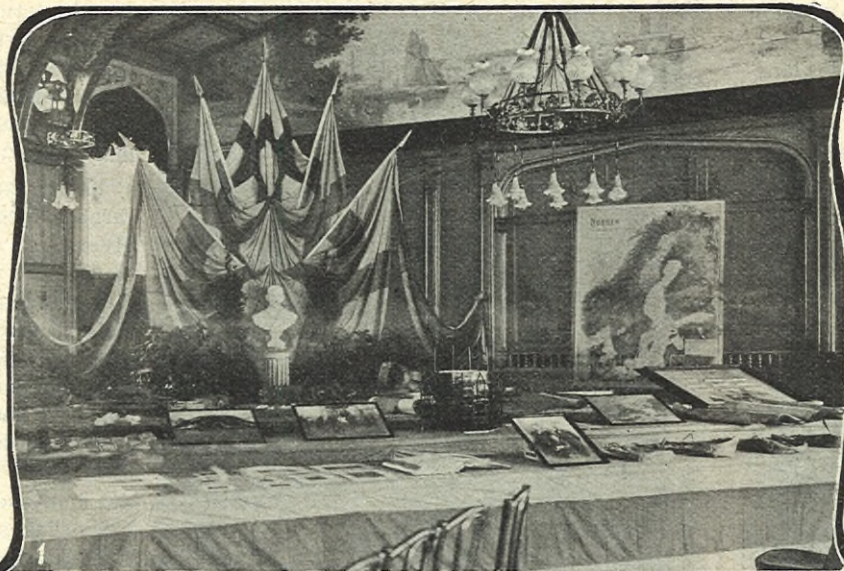
R. Lindgren. 7. Dr W. A. Evans. 8. Fru Othelia Myhrman, sekr. i Sv. N. F. 9. Edw. J. Brundage, Chicagos vice borgmästare. 10. Fru George E. Q. Johnson. 11. Pastor Gotfrid Nelson. 12. Redaktör F. A. Lindstrand, Sv. N. F. stiftare. 5. Svenska nationalförbundets kontor i Chicago, 80 Dearborn Street. I midten vid bordet föreståndarinnan fru Othelia Myhrman. 6. Föreståndarinnan Fru O. Myhrman omgifven af en skara manliga arbetssökande, en daglig syn på Svenska nationalförbundets kontor.

tade. Tre stycken hade kommit i gräl och vände hvarann ryggen, men om en stund tilltalade de hvarann öfver axeln, och så' sa de: hva? Och så vände de sig om och sa': skål! Och så började de om igen. Men en stod i ett hörn och talade och fäktade med armarna. Och de andra pratade i mun på hvarann och ropade: skål! och skrattade, så att det klang i glaset.

Men de allvarliga teologerna hade försvunnit.

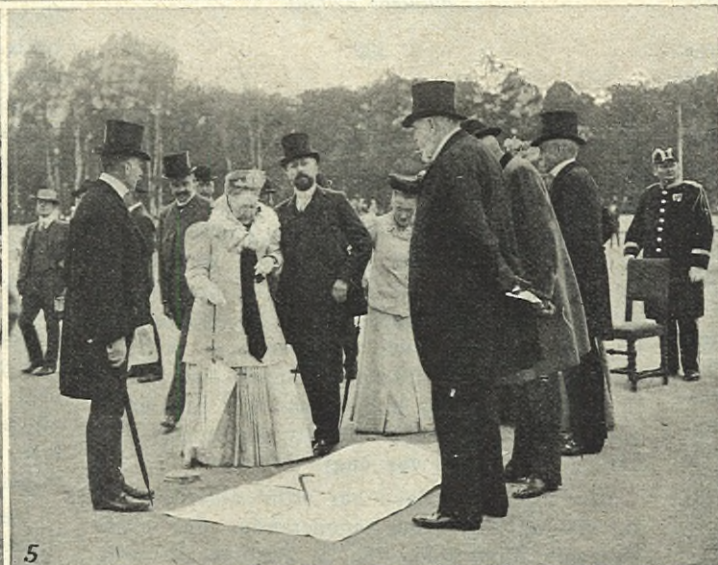
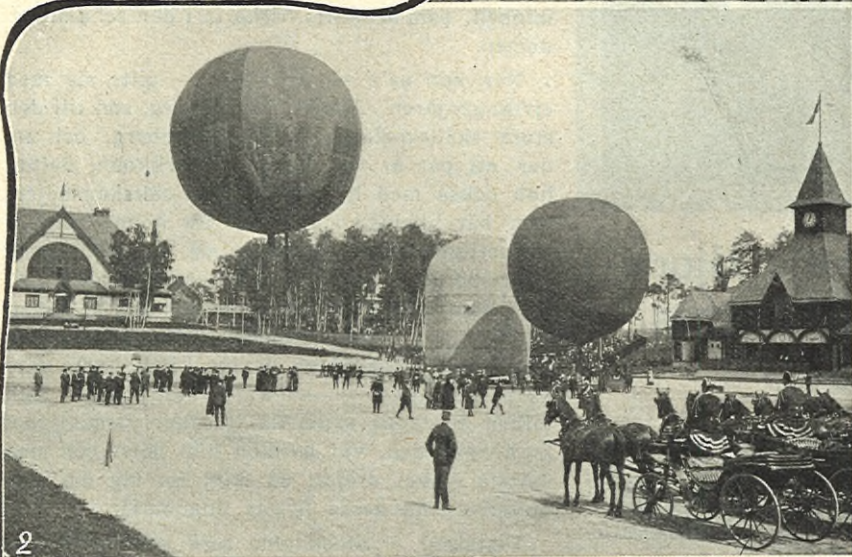
Till sist var det ganska glest i salen, och dansen var slut.

Solen hade gått upp, och fåglarna kvittrade, och fruarna och

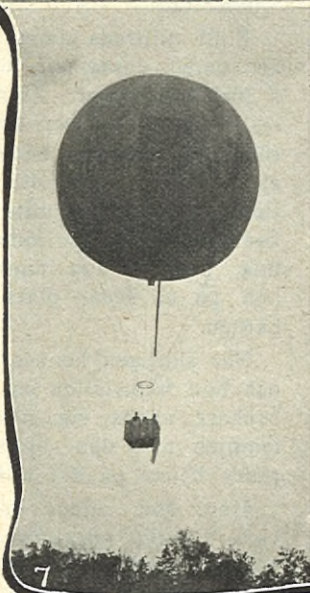

fröknarna gingo, och gubbarna följde med dem. De voro röda i ansiktet och mjuka i knäna och vasen dinglade på fracken. Det var bara några studenter kvar, och de sutto för sig själfva och drucko grogg och pratade om de unga fröknarna, och så skrattade de och sa' skål.

När vi bröto upp, var det klart solsken, och stan var aldeles stilla. Det stod en gammal nattpolis i ett hörn, och han gjorde honnör för rådmannen. Och rådmannen gick fram och tryckte ner mössan öfver öronen på honom, och då gjorde han honnör igen. Då skrattade studenterna och

1. ANDRÉEUTSTÄLLNINGEN PÅ HASSELBACKEN. 2. DE TRE BALLONGERNA "ANDRÉE", "SVENSKE II" OCH "ARGONAUT" FYLLEDA FÖR UPPSTIGNING FRÅN IDROTTPARKEN. 3. DE FÖRFÖLJANDE AUTOMOBILERNA REDO TILL AFFÄRD. 4. KONUNGEN, DROTNINGEN OCH PRINS EUGEN FÖLJA MED

SPÄNNING FÖRBEREDSELSENA. 5. DE KUNGLIGA PERSONERNA STUDERA Å KARTAN TÄFLINGSTERRÄNGEN. 6. "LYCKLIG RESA!" 7. "ANDRÉE" TILL VÄDERS. 8. SALMSONS "FIAT" STARTAR FÖRFÖLJANDET. 9. "ARGONAUT" PÅ FLYKT MOT MOLNEN FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

klappade rådmannen på axeln. Och när båten skulle gå, tryckte rådmannen ner cylinderhatten på bokhandlarn, och då skrattade länsagronomen så kolossalt, att han började kippa efter andan.

Så lade båten ut, och studenterna höllo sig i räcket och skreko och viftade, och vi skreko och viftade. Sedan blefvo alla på en enda gång allvarliga och gingo sin väg. Och dagen därpå kom Eriksson med en lista, och på den stod det, att man skulle betala tio kronor.

KONUNGEN ANLÄNDER TILL BALLONGUPPSTIGNINGEN.

Andrées minne firas.

SPÄNNINGEN INFÖR Andrées och hans följeslagares öde har väl lagt sig, frågorna ha dött ut liksom hoppet, men de tio åren, som förflutit sedan den ödesdigert ryktbara ballonguppstigningen, ha icke förmått kyla af vår beundran eller ta bort smärtan och missräkningen öfver det djärfva äfventyrets tragiska och hemlighetsfulla avslutning.

Därför har man också inom närmast intresserade kretsar låtit sig angeläget vara att högtidlighålla tioårsdagen på ett sätt värdigt ett af vår forskningshistorias ärofullaste minnen. Till en början har man vid Andrées namn och minnesfest knutit den intressanta s. k. ballongautomobiltäfling, som ägde rum den 10 dennes med Idrottsparken i Stockholm som startplats. Från denna täfling, som var ett slags ballongjakt per automobil — i sanning någonting mera up to date i sportväg låter icke tänka sig — meddela vi en serie för Idun tagna fotografier.

Själva minnesfesten hölls af Sv. aeronautiska sällskapet å Hasselbacken på årsdagen af ballonguppstigningen eller den 11, hvarvid doktor Nils Ekholm höll ett intressant föredrag om Andrées nordpolsexpedition, skildrande det faktiska förloppet, så långt man känner detsamma, och konstruerande upp slutakten, sådan han ansåg det mest sannolikt, att den utspelats i polarhavets ödsliga vidder. Som åskådningsmateriel för sin framställning hade han en från skilda håll hopsamlad tillfällig Andréeutställning, från hvilken vi äfvenledes meddela en bild.

DROTTNINGEN OCH PRINS EUGEN ANLÄNDA TILL BALLONGUPPSTIGNINGEN.

Emelie Adelaïde Hjortsberg, född Holmgren.

En 90-åring.

DEN ÄLDRIGA DAM, hvars lefnadskonturer här dragits upp, står som en typ af öfvergångskvinnan, som förenar de svunna dagarnas sirlighet och doft af romantik och poesi med den handlingskraft och det sinne för realitetet, som känneteckna nutidens kvinna.

JAG TROR, att om människorna med större uppmärksamhet, än som vanligen är fallet, lyssnade till de ålderstignas svaga stämmor, så skulle lifvet på många sätt blifva dem lättare att lefva. Ty alla dessa gamla äga en skatt af minnen och erfarenheter, som säkerligen kunde tjäna oss andra till en bra mycket säkrare byggnadsgrund, än den vi själfva söka hopfoga åt oss. Och utom detta — hvilken rikedom af bilder från en svunnen tids kultur få vi ej till skänks under umgänget med en af dessa, som själfva lefvat sitt ungdomslif, när det gångna seklet var ungt.

För mig personligen har alltid ålderdomen i sig själf ägt någonting imponerande. Jag måste böja mig djupt inför den, ty jag vet, att detta gamla släkte har brutit väg för oss, som komma efter. Den är den enda makt, som kan inspirera mig till något slags auktoritetstro. Ty huru till det yttre obetydlig han än kan synas — den gamle, som jag möter — har han dock ett helt långt lif bakom sig. Hvilket är detsamma som att ha pröfvat det mesta.

Den gamla dam, af hvars 90-åriga lefnad jag nu vill söka teckna konturerna, hör ej heller till dem, som gjort sig bemärkta genom stora bedrifter, hvarken på det ena eller andra området. Men hon kan dock med hela sitt lif vara ett yngre släkte till godt föredöme, på samma gång det ger oss den ganska intressanta bilden af en under romantikens och fördomsfullhetens glansdagar själfständigt arbetande kvinna.

Emelie Adelaïde Holmgren föddes den 17 juli 1817 i Vinnerstads församling, där fadern — Anders Holmgren — var präst. Hon var af en utomordentligt liflig naturell med håg för allt, som kunde bjudas af bokligt vetande, hvil-

ket i detta hem var af ganska rikhaltig och gedigen art, synnerligast sedan sönerna växt upp och från universitetet förde med sig hem lärda intressen af olika slag. Tre af bröderna voro de sedermera bekanta professorerna Hjalmar, Albert och Frithiof Holmgren.

Under en följd af år tillbragte familjen somrarna i Medevi, där fadern var brunnspredikant. Hvem har ej hört talas om den gamla Medevi brunn med kunglighetens lifgivande glans öfver sitt mondäna sommar- och nöjeslif. Men samtidigt också prägladt af den flärdfrihet, som städse utmärkte dåvarande kronprinsessan Josefine och hennes sätt att umgås med dem, som omgäfvade henne. Här lekte de små prinsbarnen i all endräkt och enkelhet med prästens barn, som under denna tid fingo röna många prof på det älskvärda furstparets bevägenhet. Här var det också som Emelie Holmgren första gången fick deltaga i societetslifvets nöjen — sommarminnen, som behållits friska in i den sena ålderdomen.

När hon se'n — år 1841 — gifte sig med civilingenjören August Hjortsberg, son till den store skådespelaren Lars Hjortsberg, och under ett par år var bosatt i Stockholm, deltog hon också med lif och lust i de sällskapsnöjen, som här bjödos, och hvilka för henne voro af synnerligen stort intresse, då ju det gamla Hjortsbergska hemmet var samlingsplats för allt, som på den tiden fanns ypperst af konstnärer inom olika områden. Här gjorde hon äfven bekantskap med Jenny Lind, hvars vänskap blef henne en källa till stor glädje. Och bilden af denna sällsynta tjugande personlighet är kanske den, vid hvilken hon helst och med största ömhet dröjer, då talet rör sig om händelserna från dessa flydda ungdomsår.

Vistelsen i Stockholm blef emellertid inte långvarig, och det omväxlande lifvet där förbyttes så småningom till ett strängt fordrande arbetslif.

Redan år 1843 flyttade det unga paret till Nyköping, där Lars Hjortsberg samma år dog under ett besök hos dem. Han utandades sin sista suck i sonhustruns armar . . .

Efter ytterligare ett par år blef det åter ombyte af vistelseort och nu till Åkers styckebruk, där ingenjör Hjortsberg fått plats som besiktningsingenjör vid kanongjuteriet. Men också härifrån måste den unga hustrun bryta upp inom kort — och denna gång som änka — med två små flickor att ensam sörja för. Under afprofnings af en ny kanon hade mannen förlöft sig, och en svår inre skada gjorde inom några timmar slut på hans lif.

Detta inträffade 1847. Och fru Hjortsberg flyttade nu med barnen hem till prästgården i Vinnerstad.

Fullt tillfreds kände hon sig likväl ej med att under dessa nya förhållanden stanna kvar i föräldrahemmet. Hon ville skaffa sig ett själfständigt arbete, hvarmed hon kunde försörja sig och sina barn, från hvilka hon dock ej för något pris ville skiljas. Under denna tid hade det erbjudits henne anställning som kammarfru hos den minnesgoda drottning Josefine, hvilken hon dock ej kunde antaga, då hon på en sådan plats måste lefva skild från barnen.

När slutligen hennes framtidsplan var mogen, och hon framställde sitt förslag att som landtbrukare skapa sig oberoende, mottogs det af familjen med den största misstro, och man afrådde henne på det lifligaste.

Hon, som under hela sin uppväxt ansetts vara ovanligt opraktisk — med begåfning och intresse uteslutande för studier, poesi och dylikt — huru skulle hon kunna reda sig med ett slikt arbete! Det var ju galenskap!

Emellertid dref hon igenom sin vilja, ehuru ej med detsamma, och år 1849 arrenderade hon egendomen Åsen i Östergötland. Och nu kommo snart alla spådomar på skam. Den förut ganska vanskötta egendomen hade råkat i goda händer, och sköttes nu mönstergillt af sin kvinnliga arrendator. Den, som det visade sig, mångsidiga fru Emelie studerade under denna tid landbrukslitteraturen lika grundligt som förut historia och skönlitteratur. Hon gaf akt på, huru jordbruket bedrefs på de bäst skötta egendomarna, och hon var själf med i allt arbete. Endast med rättare till hjälp och den minsta möjliga personal förresten arbetade hon upp Åsen så väl, att hon efter sju år för sina gjorda besparingar kunde köpa den något mindre egendomen Lilla Vinnerstad i närheten af Motala, hvilken hon sedan skötte lika samvetsgrant under en lång följd af år — eller till den tidpunkt, då hon följde en af sina gifta döttrar till hennes hem i Norrland.

Under denna tid af kraftfullt och intensivt arbete med jordbruket och dess binärningar lämnades dock aldrig de gamla intressena åt glömskan.

Sex dagar skall du arbeta — den sjunde skall du helga åt hvilan i böckernas värld! Det var Emelie Hjortsbergs valspråk, sedan förhållandena gjort henne till själförsörjande kvinna.

Och när söndagen kom, fick det knappast talas om praktiska göromål i hennes hem. Då ville hon vara ostörd i sitt rum, där de under veckan hopsamlade böckerna lågo hopade med tidningar och tidskrifter rundt omkring henne på stolar och bord. Och den återhållna läsifvern liksom de samlade skatternas mångfald, kunde stundom blifva henne så öfvermåktiga, att man ibland fann henne sittande på golvet, där den utbredda lektyren var mer öfverskådlig och lättare tillgänglig, helst vid de många urklipp, som hon hade för vana att taga ur all oinbunden lektyr. Det kunde äfven hända att näterna ibland togos till hjälp, när söndagen tycktes för kort. Då var det barnens guvernant — en nära vän till familjen — som fick föreläsa, så snart de löpande göromålen voro slut och barnen somnat. Och helst världshistorien, som var fru Hjortsbergs älsklingsämne, allt under det hon själf trampade sin rock och spann ull. Ja, där lästes och spans manngen gång in mot de tidiga morgontimarna.

Ett af de mest utmärkande dragen hos denna så lyckligt begåfvade kvinna — med sina spirituella anlag och sin förmåga till praktisk gärning — var och är allt fortfarande ett rent af häpnadsväckande minne. Särskildt när det gäller historiska händelser samt regenters och adelssläkters stamträd långt tillbaka i den dimgrå medeltiden, är hon som en lefvande uppslagsbok, där tryckfel aldrig behöfva befaras.

Ända in i senare år har hon äfven i ovanligt hög grad fått behålla sina själs- och kroppskrafter. Nittioårig följer hon med dagshändelserna och studerar tidningarna ganska obehindradt med tillhjälp af ett vanligt förstöringsglas.

De sista decennierna har hon vistats hos sina gifta döttrar dels i Stockholm och dels i hufvudstadens grannskap — och har under de allra senaste åren en stor glädje beredts henne, i det hon fått erfara, huru den Hjortsbergska konstnärsgåfvan gått i arf till ett af hennes barnbarn, den unge lofvande skådespelaren Nils Arehn — hvars arbete och framgångar hon ännu är nog ung till själen att kunna följa med intresse och förstående.

MARIA RIECK-MÜLLER.

ARON JONASSON FOTO.

En bortgången patricier.

DÅ TALET föll på Göteborgs gamla köpmansläkter var det ett namn, som sällan glömdes, och som alltid nämndes med aktning och vördnad. Detta samma namn, grosshandlare Carl Wijks, har i dessa dagar synts i pressen i vemodigt sammanhang med det betydelsefulla svarta korset. Detta tecken, lika för alla och dock representerande så skilda mått af år och arbete, lycka och saknad, är här slutpunkten af ett lif med rika förutsättningar och därtill svarande resultat. Om detta torde icke här behöfva ordas, grosshandlare Wijks verksamhet såsom chef för en af Sveriges störst tillskurna affärsfirmor liksom hans arbete för öfrigt i det allmänna tjänst äro väl bekanta. Kändt är också det vänskapsband, som sedan många år förenade den nu aflidne med vår monark, som mer än en gång var hans gäst i den ståtliga villan i Marstrand eller hans värd på däckat af Drott.

Samtidigt med att vi meddela grosshandlare Wijks porträtt, äro vi i tillfälle att återge en bild af den vackra grafvård, som utmärker den Wijkska familjegravnen, där den aflidne nu kommer att hvila. När grosshandlare Wijks hustru, f. Röhss, för ett tiotal år sedan afled, uppsattes å Östra begravningsplatsen på den höjd bakom kapellet, där familjegravnen är belägen, den stämmningsfulla vården, där saknaden vackert symboliseras af den beslöjade kvinnofiguren.

CARL WIJKS GRAFMONUMENT PÅ ÖSTRA BEGRAVNINGSPLETSEN I GÖTEBORG.
A. BACKLUND FOTO.

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!
Lätta! Eleganta! Hållbara!
Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke. Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af Aktiebolaget A. F. Carlsson Skofabrik, Vänersborg.
Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

Huru skola hemmen härda karaktären hos de unga, så att de tvångsfritt utveckla sig till ett nykterhetsfolk?

XVII.

Uppför branten.

TIDERNÄ VÄXLA! Än brusar lifvet med starkare böljeslag — och än åter tyckas mänsklighetens strider och sträfvanden förlora sig i tystnadens och mörkrets dunkel. Hvarje tid har sitt ideal. Därför liknar ej den gamla generationen den unga. *Ett* hafva de dock gemensamt. De äro i bästa mening missnöjda och sträfva därför efter något bättre. — Somliga välja den branta väg, som trotsande klippor och afgrunder går rakt mot målet i fjärran; andra åter sträffa framåt på slingrande stigar, som i sicksack löpa mot målet. Hvem hinner först? Den frågan kan ingen besvara; men ett är säkert: bland de skaror, som valt den ena eller den andra vägen, finnas alltid de, som ärligt sträfva att nå sitt liffsideal. Därigenom tro de sig arbeta för mänskligheten. Det tillkommer *ingen* att döma dem! En tillkämpad öfvertygelse är allas aktning värd!

Historien visar dock, att de skaror, som bäras af entusiasm och tro, och som vilja göra de största upptriffringar för att nå sitt mål, *dem* tillhör framtiden. Det är därför vi unga tro, att i striden mellan "absolutism" och "måttlighet" skall absolutismen afgå med segern. Den armé af gamla och unga, som fylkat sig kring de absolutistiska idéerna, är beredd att arbeta — lifvet igenom — för att förverkliga sina liffsideal. Rusdrycksförbudet är visserligen *icke* vårt ideal, men lifvets realiteter ha lärt oss, att idealen kunna vi sträfva efter men aldrig uppnå. Vi ha på så sätt af omständigheterna tvingats att välja uppnåeliga arbetsmål på vägen mot idealen utan att därför alldeles förlora detta ur sikte. Som ett sådant betrakta vi "förbudslagen." — "Mänsklighetens utveckling — yttrade nyligen löjtnant Liljedahl — tyckes mig likna en backe, som i vågda lar och vägberg stiger mot höjden och slutligen förlorar sig bland dimmorna. I stigningen af ett af vågbergen arbeta absolutisterna på att draga det tunga lass, de pålagt sig för mänsklighetens välgång. Men backen är brant! Litet längre upp ligger en sten. Dit måste vi nå, och därför spänns våra muskler. När vi nått så långt, då kunna vi lägga stenen bakom ett af kärrens hjul och hvila ut ett slag." Så tänka vi absolutister oss rusdrycksförbudet. Hvad som sedan kommer, får framtiden utvisa. Vi kunna endast göra en *insats* i arbetet för mänsklighetens framåtskridande. Det tillkommer våra barn att taga vid, där vi tvingas att sluta. Men allt, hvad vi kunna gifva dem för att göra dem bättre rustade att fullfölja våra strider eller att bryta sig nya vägar, det *böra* vi också gifva dem. Vår tid kräfver personligheter — men den kräfver också karaktärer. *En* skall leda striden, men *många* skola utkämpa den! — Men är icke det måttliga bruket af alkohol det elddop, hvori karaktären bäst häradas? Det kan så tyckas, men den, som trängt djupare in i denna fråga, skall onekligen finna, att lifvet bjuder så många frestelser af skilda slag, att *en* mer eller eller mindre *inte* betyder. För öfrigt: väljer den unge individen att ställa sig i ledet bland dem, som strida för absolutismens idéer, så finner han mer än ersättning för det elddop, hans karaktär kan tyckas ha undgått. Det är af erfarenhet jag talar! Ännu finnas förledare bland hänfulla kamrater och oförstående lärare!

Jag vill ställa till eder, ni äldre måttlighetsvänner, en fråga: "Ha ni glömt, att ni en gång varit unga?" Edra inlägg i detta spörsmål vittna därom. Kanske skall jag kunna väcka ett eko från flydda dagar genom att säga eder, huru många af de unga S. S. U. H:iterna tänka och känna. Vi tro — i likhet med eder — att den individuella friheten är för *individen* ett ideal.

Därför sträfva vi att i högsta möjliga måtto förverkliga det. Men lifvet har ännu icke kunnat komma oss att glömma, att framför våra egna syftemål gå

